

ПРОТОКОЛ

Психологічного дослідження

«Вивчення контингенту здобувачів освіти нового набору, особливостей перебігу адаптаційного періоду до умов навчання в коледжі»

Кількість опитуваних здобувачів освіти І курсу: 127

Дата опитування: 18-29 вересня 2023 року

Мета: визначити особливості перебігу адаптаційного періоду здобувачів освіти нового набору до умов навчання в коледжі.

Використанні методи та методики: анкета «Адаптація до умов навчання у коледжі»

Хід дослідження

У період з 18 по 29 вересня 2023 року робота практичного психолога була спрямована на вивчення контингенту здобувачів освіти нового набору (групи учнів: № 10, № 11, № 14, № 16, № 20, № 23-К; групи студентів: 11-ОО-Ф, 12-БЦІ-Ф, 13 – А-Ф, 14 –ГМ-Ф, 22-БЦІ – с, 16 –ГРС-Ф, 25-АТ-Ф), зокрема здійснення аналізу перебігу адаптаційного періоду до умов навчання в ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ». Вивчення рівня адаптованості першокурсників до умов навчання в коледжі проводилось шляхом опитування за анкетною «Адаптація до умов навчання в коледжі».

Предметом уваги даного дослідження були організаційні та соціально-психологічні проблеми. Серед організаційних виділялись труднощі навчального характеру, які виникають у першокурсників через різницю в особливостях навчального процесу школи і ВНЗ- коледжу. Серед навчальних проблем, насамперед, це брак вмінь самостійно працювати, конспектувати, розподіляти час, увагу, тощо. Іншою групою проблем були проблеми психологічного характеру, а саме стресовий стан першокурсника. Це його емоційні переживання і спроби зняти тягар емоцій в спілкуванні чи самостійно. Вагомим залишається вплив рівня мотивації до навчання в цьому

ВНЗ і за обраним фахом. Саме це є поштовхом до переходу від навичок шкільного навчання до культури студентської праці.

Мотивація навчання є також досить значущим фактором процесу адаптації. В результаті проведеного психологічного дослідження встановлено, що зацікавленість майбутньою професією підтвердили 40% опитаних першокурсників. 19,2 % відповідей набрав варіант «Зручність розташування навчального закладу». В цьому випадку про бажання оволодіти конкретними фаховими знаннями, для майбутньої роботи, не йшлося, а швидше враховувався фактор близькості навчального закладу додому. 15,5% відповідей набрав варіант «Бажання навчатися саме в цьому навчальному закладі». 9,2% відповідей респондентів стосувалось вступу за бажанням батьків і 7% через пораду друзів, 5,2% можливість навчання на бюджетній формі, 3,9% обрали власний варіант відповіді.

Таким чином, можна зробити висновок, що менше половини здобувачів освіти І курсу ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ» свідомо підійшли до вибору та оволодіння майбутньою професією, що свідчить про наявність в них глибоких мотивів здобуття вищої освіти за певним бажаним фахом. Решта першокурсників вступили до навчального закладу просто для того, щоб отримати диплом, із розумінням того, що потріба певна професійна освіта.

У ході опитування з'ясувалось, що 55% опитуваних здобувачів освіти І курсу вказали, що для них навчання на початковому етапі в коледжі є нескладним і все складається добре.

А найбільшими труднощами, з якими стикаються першокурсники ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ» є:

- освоєння нової системи навчання -15,4%;
- адаптація до нового колективу – 10,6%;
- адаптація до вимог викладачів - 10,2%;

- великий обсяг самостійної роботи – 8%;
- Інші причини – 0.8%.

Для вирішення основних навчальних проблем, здобувачі освіти I курсу найчастіше застосовують такі стратегії поведінки:

- самостійно шукають раціональні способи вирішення проблемних ситуацій - 31.6%;
- обговорюють проблеми з друзями -19%;
- консультуються з батьками – 15%;
- звертаються за допомогою до куратора, класного керівника – 14%;
- обговорюють проблеми з одногрупниками – 11,5%;
- звертаються за допомогою до викладачів - 6%;
- дотримуються тактики «якось все владається» -2,5 %;
- свій варіант – 0.4%.

В цих відповідях важливо відзначити, що проблеми, з якими зіштовхуються третина новоприбулих здобувачів освіти намагаються вирішити їх самостійно, інша частина першокурсників знаходять їх вирішення з комунікації з найближчими друзями, батьками, одногрупниками, рідше вдаються до розмов з викладачами, кураторами та класними керівниками. Це може свідчити про низький рівень довіри здобувачів освіти до викладачів на початковому етапі навчання. Тому педпрацівникам, які безпосередньо взаємодіють з першокурсниками, слід враховувати це під час проведення навчальних занять, зокрема, проявити більше розуміння, терпіння, моральної підтримки до кожного здобувача освіти, сприяти створенню на уроках атмосфери довірливого, відкритого та активного спілкування.

Також у ході дослідження було проведено опитування щодо особливостей морально-психологічного клімату, який сформувався на

початковому етапі навчання в коледжі. Опрацювавши отримані анкетні дані було з'ясовано, що серед здобувачів освіти І курсу, 84% вказали, що у їхніх групах переважає оптимістичний, дружелюбний клімат, 15% зазначили, що він є не зовсім комфортний, наявні конфлікти і 1% респондентів зазначили, що в групах спостерігаються постійні конфлікти, відсутня дружелюбність. Зокрема, думка здобувачів освіти розділилась у групах 14- ГМ-Ф, 12- БЦ-Ф, 16-ГРС-Ф, №11, №14 та №16. Кураторам, класним керівникам і старостам цих груп, слід більше проводити виховних заходів на згуртування всіх членів колективу, частіше організовувати спільну працю та відпочинок з метою формування почуття колективізму і дружби.

До того, що на думку здобувачів освіти допомогло б їм освоїтися у коледжі, то були отримані наступні результати:

- структурування часу -28,5%;
- заняття спрямовані на згуртування групи – 25,2%;
- навчання конспектуванню – 24%;
- організація культурного дозвілля -6,3%;
- огляди літератури за фахом - 6%;
- соціально-психологічне консультування – 6%;
- свій варіант – 4%.

Таким чином, як бачимо першокурсникам важливо навчитись правильно структурувати свій час, адже вони вступили на шлях самостійного життя, де кожен самостійно встановлює власний режим дня, сам контролює свій час та розподіляє його між навчанням та відпочинком. Зі вступом до коледжу, чверть здобувачів освіти І курсу також зіштовхнулись із проблемою – конспектування лекційного матеріалу. Тому викладачам, необхідно з розумінням ставитись до першокурсників, викладаючи навчальний матеріал чітко, зрозуміло та доступно для максимально ефективного конспектування.

Як видно з результатів опитування на думку здобувачів освіти - заняття, на згуртування групи є теж необхідною умовою успішної адаптації у коледжі.

Також у ході дослідження було проведено опитування щодо спілкування з однолітками, викладачами. Опрацювавши анкетні дані, було з'ясовано, що серед всіх опитаних здобувачів освіти І курсу, 76,5% вказали, що у них не виникає і ніколи не було проблем у спілкуванні з однолітками та викладачами. 13% зазначили, що проблеми виникали, але зараз все гаразд. У 4,5% опитаних здобувачів освіти виникають досить часто проблеми у спілкуванні з однолітками, викладачами. 5,5 % зазначили, що їм досить тяжко знайти спільну мову із однолітками та із старшими людьми. Та 0,5 % здобувачів освіти обрали свій варіант відповіді. Зокрема, думка здобувачів освіти розділилась у групах 12-БЦІ-Ф, 14- ГМ-Ф, 16 –ГРС-Ф, №10 та № 16 .

Керівникам та старостам цих груп, слід більше проводити виховних заходів на згуртування всіх членів колективу, допомагати знаходити спільну мову з однолітками та старшими людьми, частіше організовувати спільну працю та відпочинок з метою запобігання проблем спілкування з однолітками та викладачами.

Що до того, чи відчують здобувачі освіти підтримку від куратора та класного керівника? Опрацювавши анкетні дані, було з'ясовано, що серед всіх опитаних здобувачів освіти І курсу, 77,2 % вказали, що вони відчують постійно допомогу та підтримку куратора, класного керівника. 17,3% зазначили, що іноді відчують і 5,5 % - не відчують. Зокрема, думки здобувачів освіти розділились у групі 12- БЦІ- Ф, 13 – А-Ф, №14 та № 16. Тому кураторам та класним керівникам цих груп потрібно проявляти більше допомоги та підтримки до кожного здобувача освіти, сприяти створенню атмосфери довірливого, відкритого спілкування у системі відносин «здобувач освіти – класний керівник, куратор».

Серед причин, які заважають здобувачам освіти швидше адаптуватися до умов навчання в коледжі є:

49,2% опитуваних здобувачів освіти І курсу вказали, що у них нема причин, які уповільнюють або заважають швидше адаптуватися.

- напруга, втома від занять -18,6 %;
- власна неорганізованість та лінощі – 16 %;
- невміння розподіляти свій час -7,4%;
- недостатній інтерес до обраної спеціальності -3,8 %;
- слабка загальноосвітня підготовка -2,5%;
- непорозуміння з боку викладачів та їхні завищені вимоги -1,5%;

Інші причини -1%.

Половина першокурсників відмітили, що у них нема причин, які сповільнюють або заважають швидше адаптуватись. Що є досить хорошим показником.

Спроба визнати власну провину - це , по суті, форма психологічного захисту, яка ніяких конструктивних наслідків не передбачає. Здобувачі освіти вважають, що якби вони не лінувались, то добре б вчилися. Справжні причини труднощів, а саме - необхідність якісної зміни стилю роботи, залишаються неусвідомленими. Напруга і втома – це наслідок декількох факторів, в тому числі й недостатньої результативності зусиль, як і розподіляти час.

Серед емоцій, психологічних особливостей та фізіологічних змін організму, характерних для періоду адаптації, 58% опитуваних здобувачів освіти нічого не турбує і вони легко пристосовуються до нового студентського життя. 12% опитуваних відмітили, що в них відбувається порушення сну, 8,5% - труднощі у засвоєнні навчального матеріалу, 8,5 % - невпевненість у власних силах, 6,3 % опитуваних спостерігають у себе внутрішню напругу, 2,7% - порівняння себе з іншими, 2% - відчують підвищену тривожність.

Висновки та рекомендації

Кураторам, класним керівникам, майстрам в/н:

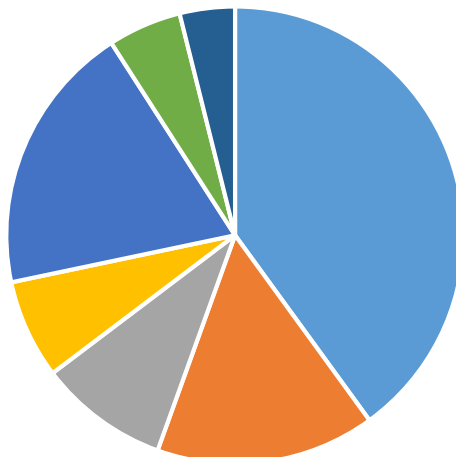
- активно залучати здобувачів освіти до виховних заходів, які відбуваються в навчальному закладі та які сприяють їх згуртуванню та об'єднанню;
- проводити заходи, що сприяють підвищенню рівня зацікавленості в здобувачів освіти до обраної ними спеціальності та формування в них позитивного ставлення до себе, як до майбутнього перспективного успішного фахівця за відповідним професійним напрямком;
- регулярно проводити індивідуальні бесіди з здобувачами освіти щодо їхнього самопочуття в групі та щодо особливостей міжособистісних стосунків з одногрупниками;
- організовувати спільну працю та активний здоровий відповинок керівника з групою здобувачів освіти;
- надавати підтримку та допомогу кожному здобувачеві освіти з розвитку впевненості в собі та позитивних якостей, необхідних для повноцінного життя.

З метою підвищення рівня самооцінки першокурсників, розвитку впевненості в собі та профілактики негативних явищ практичному психологу протягом року проводити психологічні тренінги та за необхідності індивідуальну психодіагностичну та корекційно-розвивальну роботу.

Практичний психолог

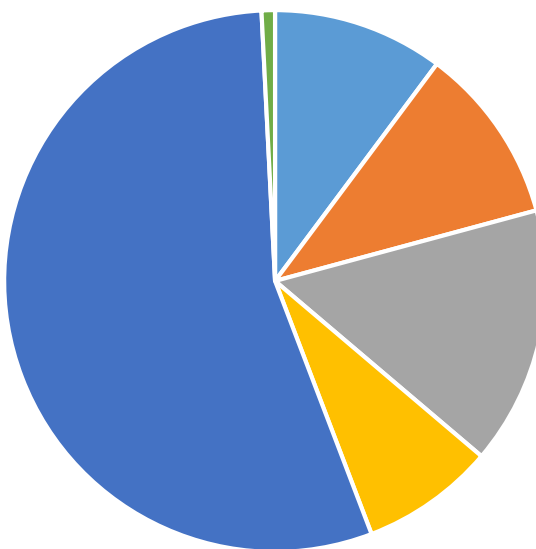
Н.В. Лопухович

Що для Вас було поштовхом вступу до ВСП "Любешівський ТФК ЛНТУ"?

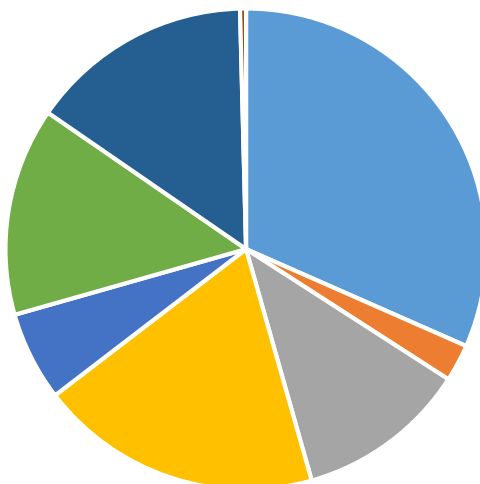
- Зацікавленість майбутньою професією
- Бажання навчатися саме у цьому навчальному закладі
- Бажання батьків
- Порада друзів
- Зручність розташування
- Можливість навчання на бюджетній формі
- Свій варіант відповіді

Що для Вас є найважчим на даному етапі навчання?

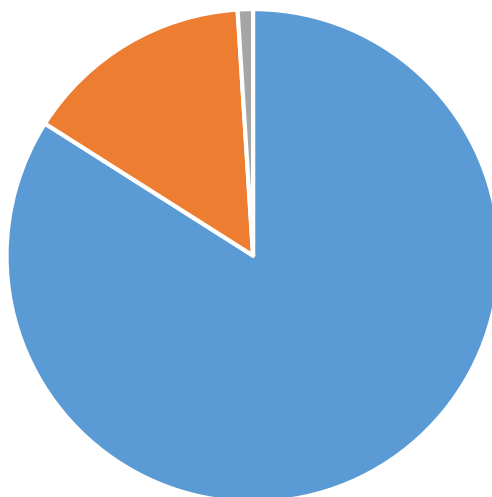
- Ввійти в новий колектив
- Освоїти нову систему навчання
- Великий обсяг самостійної роботи
- Нічого все добре
- Свій варіант відповіді

Які стратегії вирішення навчальних проблем Ви обираєте?

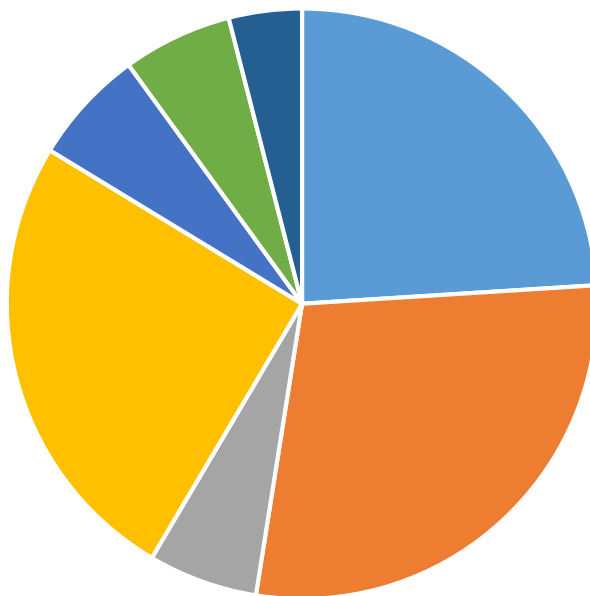
- Самостійно шукаєте раціональні способи вирішення проблемних ситуацій
- Дотримуєтеся тактики "якось все владнається" нічого не робите
- Обговорюєте проблеми з одногрупниками
- Обговорюєте проблеми з друзями
- Звертаєтесь за допомогою до викладачів
- Звертаєтесь за допомогою до куратора, класного керівника
- Консультуєтесь з батьками
- Свій варіант відповіді

Як Ви оцінюєте морально-психологічний клімат у Вашій групі?

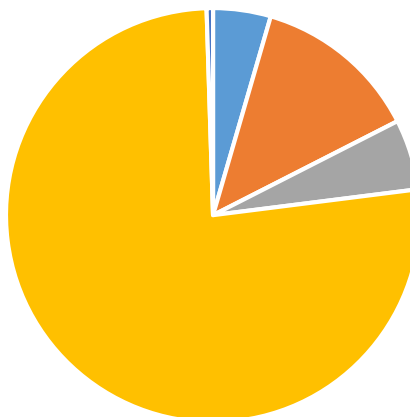
- Оптимістичний, дружлюбний
- Не зовсім комфортний, наявні конфлікти
- Постійні конфлікти, відсутня дружлюбність

Що, на вашу точку зору, допомогло б Вам швидше освоїтися в коледжі?

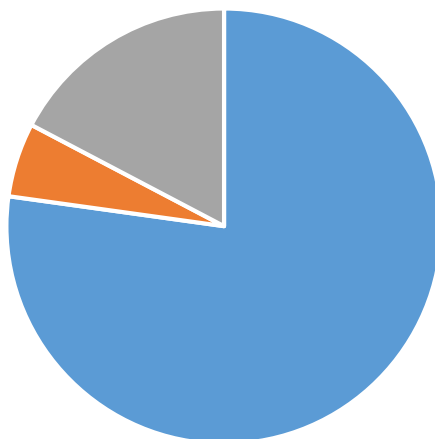
- Навчання конспектуванню
- Структурування часу
- Соціально-психологічне консультування
- Заняття, спрямовані на згуртування групи
- Організація культурного дозвілля
- Огляди літератури за фахом
- Свій варіант відповіді

Чи виникають проблеми у спілкуванні з однолітками, викладачами?

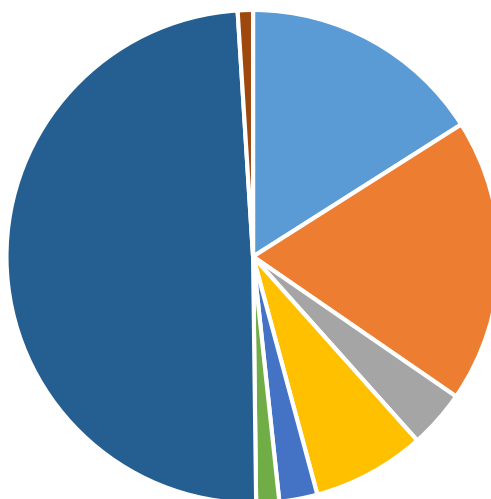
- Так виникають досить часто
- Так виникали, але зараз все гаразд
- Так виникають мені досить тяжко знайти спільну мову із однолітками та з старшими людьми
- Ні таких проблем у мене нема і ніколи не було
- Свій варіант відповіді

Чи відчуваєте Ви допомогу та підтримку від куратора, класного керівника?

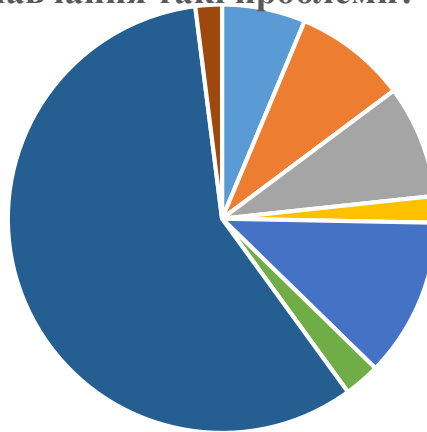
■ Так ■ Ні ■ Іноді ■

Які причини сповільнюють або заважають швидше адаптуватися до навчання?

- Власна неорганізованість та лінощі
- Напруга, втома від занять
- Недостатній інтерес до обраної професії
- Невміння розподіляти свій час
- Слабка загальноосвітня підготовка
- Нерозуміння з боку викладачів та їхні завищені вимоги
- Все добре, нічого не заважає
- Свій варіант відповіді

Чи турбують Вас серйозно протягом перших тижнів навчання такі проблеми?

- Внутрішня напруга
- Труднощі у засвоєнні навчального матеріалу
- Порушення сну
- Нічого не турбує
- Невпевненість у власних силах
- Підвищена тривожність
- Порівняння себе з іншими
- Свій варіант відповіді

Практичний психолог

Н.В. Лопухович